

Sygn. akt II UK 2/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku J. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w E.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 lipca 2011 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 czerwca 2010 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2010 r., Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawczynie J. G. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w E. z dnia 21 października 2009 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w E. o emeryturę, wskazując w uzasadnieniu, że wnioskodawczynie nie spełniła wszystkich koniecznych przesłanek

do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury określonych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

W stanie faktycznym sprawy, wnioskodawczyni (ur. w dniu 11 kwietnia 1954 r.), osiągnęła wiek 55 lat. W okresie od 2 maja 1972 r. do 9 marca 1991 r. pracowała w „Społem” Powszechnej Spółdzielni Spożywców w S. na stanowiskach: sprzedawcy agencyjnego, robotnika niewykwalifikowanego przy pracach lekkich, pomocy ciastkarza, ciastkarza, ciastkarza dekoratora oraz samodzielnego referenta ds. odbioru jakościowego towaru. W dniu 6 maja 2009 r. złożyła wniosek o emeryturę wraz z zaświadczeniem pracodawcy o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, określonych w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), stwierdzające, że w okresie od dnia 1 stycznia 1981 r. do dnia 15 czerwca 1988 r. wykonywała prace w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ciastkarz-dekorant, ciastkarz – wymienionych w dziale X poz. 11 wykazu A stanowiącego załącznik do uchwał Zarządu Głównego CZSR z dnia 25 lipca 1983 r. w sprawie pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w zakładzie pracy spółdzielczości rolno-spożywczej (wykaz A załącznika do wskazanego rozporządzenia, określający prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – w dziale X poz. 11 wymienia jedynie prace przy wypieku pieczywa).

Decyzją z dnia 26 maja 2009 r. pozwany organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Odwołanie wnioskodawczyni od powyższej decyzji, oddalił Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w E. wyrokiem z dnia 21 października 2009 r., stwierdzając, że ustalenia poczynione w sprawie nie pozwalają na przyjęcie, że wnioskodawczyni legitymuje się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wymaganym dla przyznania dochodzonego świadczenia. Kwestią sporną było wykonywanie przez wnioskodawczynię w okresie od dnia 2 kwietnia 1973 r. do dnia 15 czerwca 1988 r. pracy w szczególnych warunkach

uprawniającej do przyznania dochodzonego świadczenia. W ocenie Sądu pierwszej instancji istotną okolicznością jest nie tylko to czy stanowisko pracy zostało wymienione w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., lecz równie istotny jest charakter tej pracy, oraz stwierdzenie czy była ona wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Z poczynionych ustaleń wynikało, że wnioskodawczyni pracowała w systemie dwuzmianowym w ciastkarni. Do jej obowiązków należało rozpalenie w piecu oraz przygotowywanie tzw. rozczyну (co zajmowało około 2 godzin). Do momentu osiągnięcia przez piec odpowiedniej temperatury robiono bezy lub inne ciastka, po ogrzaniu pieca drożdżówki, pączki i bułki. Po wyrośnięciu rozczyну wyrabiała ciasto, co zajmowało około 1 godziny, następnie porcjowała i formowała ciasto (od 3 do 4 godzin). Początkowo prace wykonywano ręcznie, następnie piekarnia została wyposażona w mieszadło do ciasta. Mycie blach i przenoszenie produktów wykonywano w czasie gdy rosło ciasto. Wnioskodawczyni zajmowała się również dekorowaniem pieczywa. Zdaniem Sądu Okręgowego, przyjmując taki obraz czynności wnioskodawczyni jako mający potwierdzenie w zeznaniach świadków należało stwierdzić, że w żadnym razie opisane czynności nie pozwalają na przyjęcie, że wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze (8 godzin dziennie) pracowała przy wypieku pieczywa, a tylko te prace określone zostały jako praca w szczególnych warunkach, której wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Także z faktu wypłacania pracownikowi tzw. dodatku „szkodliwego” (co potwierdzają od 1981 r. akta osobowe wnioskodawczyni), nie można – wysnuwać wniosku, że w okresie od 1 stycznia 1981 r. do 15 czerwca 1988 r. wnioskodawczyni wykonywała pracę w szczególnych warunkach. Stanowisko to w pełni podzielił Sąd Apelacyjny, uznając że pracy wnioskodawczyni nie można uznać za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach, gdyż nie można uwzględnić okresu zatrudnienia, w którym pracownik wykonuje taką pracę w niepełnym czasie pracy.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, pełnomocnik wnioskodawczyni zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 32 ust. 1 i 2, art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oraz § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7

lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w związku z wykazem A dział X poz. 11 załącznika do rozporządzenia poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że prace wykonywane przez wnioskodawczynię w okresie od dnia 3 kwietnia 1973 r. do dnia 9 marca 1991 r. nie były pracą w szczególnych warunkach, oraz naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy – art. 385 k.p.c. poprzez oddalenie apelacji w sytuacji, gdy w istniały przesłanki do uwzględnienia żądania wnioskodawczyni, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie żądania wnioskodawczyni, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje;

Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli - tak jak w rozpoznawanej sprawie - skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania (jedyne zarzuty skargi odnoszący się do naruszenia przepisów postępowania dotyczy naruszenia art. 385 § k.p.c., który mówi o oddaleniu przez Sąd drugiej instancji apelacji, gdy jest ona bezzasadna). Tym samym Sąd Najwyższy był związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, a więc i ustaleniem, że poza pieczeniem ciasta, wnioskodawczyni rozpalala w piecu oraz przygotowywała ciasto (rozczyń) nadto wyrabiała, porcjowała i formowała ciasto (co zajmowało od 3 do 4 godzin), zajmując się także dekorowaniem pieczywa. Już z tego „zestawienia” obowiązków wnioskodawczyni, wynika niewątpliwie, że opisane czynności nie pozwalają na przyjęcie, że wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze (8 godzin dziennie) pracowała przy wypieku pieczywa, co trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, wskazując nadto, że z faktu wypłacania pracownikowi dodatku z tytułu pracy w warunkach szkodliwych, nie można wysnuwać wniosku, że w przytoczonych wyżej okresach wykonywała pracę w szczególnych warunkach „stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy” - § 2 rozporządzenia.

Niewątpliwe było również, że wnioskodawczyni przedstawiła świadectwo pracy o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach jedynie w okresie od dnia 1 stycznia 1981 r. do dnia 15 czerwca 1988 r., co wprawdzie nie stanowi przeszkody w udowodnieniu takiego charakteru zatrudnienia w dłuższym okresie przy pomocy innych środków dowodowych, tyle że ocenione w granicach dyspozycji określonych w art. 233 § 1 k.p.c. zeznania świadków nie pozwoliły na takie ustalenia. Wszystko to doprowadziło Sąd drugiej instancji do wyrażenia uprawnionej konkluzji, że praca wnioskodawczyni w warunkach szczególnych nie obejmowała pełnego wymiaru czasu pracy na zajmowanym stanowisku pracy, a tym samym nie spełniła ona przesłanek określonych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tym ustaleniom i dokonanej przez Sąd Apelacyjny ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, skarżąca w istocie przeciwstawiła w skardze kasacyjnej polemiczne jedynie twierdzenia co do czasu i zakresu pracy w szczególnych warunkach, które nie znajdują uzasadnienia w przytoczonym materiale dowodowym, czyniąc wiążącymi Sąd Najwyższy poczynione ustalenia faktyczne. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, (OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290), nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Z tego względu wykonywanie takiej pracy, jak w ustalonym stanie faktycznym, nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą bowiem korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (art. 32 ustawy o emeryturach i rentach w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r.). Ustanowiony w tych przepisach warunek szczególnego charakteru zatrudnienia, zwłaszcza przy ubieganiu się o prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie może budzić żadnych wątpliwości (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6

marca 2007, I UK 287/06, wskazujący, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących, co oznacza także, że określona w ustawie o emeryturach i rentach, instytucja tzw. „wcześniejszej emerytury” musi podlegać ścisłej wykładni).

Gdy więc przytoczone w skardze podstawy okazały się nieuzasadnione, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

/tp/